

Hoeveel uren werken we in Nederland?

Auteur(s):

E. Schulte Nordholt
De auteur is verbonden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek. esle@cbs.nl

Verschenen in:

ESB, 90e jaargang, nr. 4457, pagina 148, 8 april 2005

Rubriek:

Arbeidsmarkt

Trefwoord(en):

Hoeveel uren werken mensen in Nederland nu precies in vergelijking tot mensen in de ons omringende landen? De hoge arbeidsparticipatie weegt niet op tegen de grote fractie deeltijders, waardoor Nederland slecht scoort.

De laatste tijd wordt veel gesproken over hoeveel Nederlanders (zouden moeten) werken. Verschillende deelnemers aan dit debat houden er niet zelden heel verschillende meningen op na. In dit artikel worden Nederlandse CBS-cijfers over arbeidsduur vergeleken met overeenkomstige gegevens voor andere landen van het Europese statistiebureau Eurostat. Het betreft gegevens uit twee verschillende bronnen: het Europese Labour Force Survey en het Europese Labour Cost Survey.

In tabel 1 zijn voor 23 EU-landen de hieronder beschreven statistische gegevens te vinden. Van de overige twee EU-landen (Malta en Polen) ontbreken gegevens in het Europese Labour Cost Survey 2000 en daarom worden deze landen verder buiten beschouwing gelaten. Om toch totaalcijfers voor de EU-25 te kunnen samenstellen, zijn door het Europese statistiebureau Eurostat inschattingen gemaakt voor de ontbrekende gegevens van Malta en Polen. Van Duitsland, Griekenland en Luxemburg zijn de gegevens van het Europese Labour Force Survey voor het derde kwartaal van 2004 nog niet volledig gereed. Waar deze gegevens ontbreken, zijn de overeenkomstige cijfers uit 2003 gebruikt.

Hoge arbeidsparticipatie

De meest recente cijfers betreffen het derde kwartaal van 2004. Volgens deze cijfers van het Europese Labour Force Survey (voor Nederland: de Enquête Beroepsbevolking) werkt in Nederland 73,5% van de personen van 15 tot en met 64 jaar. Iemand die ten minste één uur per week werkt, wordt tot de werkenden gerekend. Ook zij die tijdelijk niet werken vanwege ziekte of vakantie worden meegeteld. Alleen in Denemarken ligt de arbeidsparticipatie hoger (76%), terwijl het gemiddelde in de 25 landen van de Europese Unie op 63,7% ligt.

Eén van de redenen waarom de arbeidsparticipatie in Nederland zo hoog ligt, is de relatief lage werkloosheid in ons land. Het werkloosheidspercentage in Nederland is met 4,2% na Luxemburg (3,7%) het laagst in de EU en beduidend lager dan het Europese gemiddelde van 8,9%. In vier andere landen is de werkloosheid lager dan 5%: Cyprus (4,8%), Oostenrijk (4,8%), het Verenigd Koninkrijk (4,9%) en Ierland (4,9%). Van de twintig onderzochte landen is in Slowakije de werkloosheid met 17,6% het hoogst.

Korte werkweek

Volgens het European Labour Force Survey is het gemiddelde aantal gewerkte uren per werkweek in Nederland met 32,6 uur het laagste in de EU en aanzienlijk lager dan in de ons omringende landen als België (37,3 uur), Duitsland (37,1 uur), Frankrijk (37,6 uur) en het Verenigd Koninkrijk (36,6 uur). Het EU-land met het op Nederland na geringste aantal gewerkte uren per werkweek is Denemarken, maar daar bedraagt de werkweek nog altijd 36,5 uur. Door de hoge aantallen gemiddeld gewerkte uren per werkweek in de zuidelijke en oostelijke EU-landen ligt het Europese gemiddelde op 38,4 uur per werkweek.

De oorzaak dat Nederland hekkensluiter in Europa is op het gebied van het aantal gewerkte uren per week is het deeltijdwerken. [figuur 1](#) In Nederland is het percentage deeltijders het hoogste van alle EU-landen: 45,2%. Als deeltijder worden in Nederland gezien zij die minder dan 35 uur per week werken. Na Nederland heeft het Verenigd Koninkrijk het hoogste percentage deeltijders: 25,7%. Ook België, Denemarken en Zweden hebben percentages deeltijders van boven de 20%. In Slowakije is met 2,7% het aandeel deeltijders het kleinst. Het gemiddelde percentage deeltijders voor de gehele EU ligt op 17,4%. Zowel voor de mannen als voor de vrouwen ligt in Nederland het percentage deeltijders aanzienlijk hoger dan in alle andere EU-landen. In Nederland is 21,9% van de mannelijke werknemers en 74,6% van de vrouwelijke werknemers deeltijder. Voor de EU als geheel liggen deze percentages op 6,8% en 30,9%.

land	arbeidsparticipatie (in %)	gemiddeld aantal gewerkte uren per werkende	indicator gewerkte uren per werkweek a x b = c	gewerkte weken per jaar d	indicator gewerkte uren per jaar c x d
	a	b			
Cyprus	69,1	41,4	28,61	45,7	1307
Ietland	63,3	42,5	26,90	46,2	1243
Tsjechië	64,4	42,2	27,18	45,5	1235
Oostenrijk	68,8	40,6	27,93	43,9	1225
Verenigd Koninkrijk	71,7	36,6	26,24	46,3	1215
Ierland	67,2	38,4	25,80	46,9	1210
Slovenië	66,8	41,2	27,52	43,1	1187
Estland	63,3	40,9	25,89	45,0	1164
Denemarken	76,6	36,5	27,96	41,6	1164
Portugal	67,8	39,9	27,05	43,0	1163
Griekenland	59,2	43,3	25,63	45,3	1161
Zweden	73,3	37,1	27,19	42,5	1154
Finland	69,3	38,5	26,68	41,7	1113
Litouwen	61,7	39,4	24,31	44,6	1083
EU-25	63,7	38,4	24,46	43,1	1054
Spanje	61,3	39,6	24,27	42,9	1040
Hongarije	56,8	40,9	23,23	44,4	1031
Slowakije	57,6	41,1	23,67	43,6	1031
Luxemburg	62,7	37,9	23,76	43,1	1023
Nederland	73,5	32,6	23,96	41,3	989
Italië	57,8	38,9	22,48	43,9	988

Duitsland	65,8	37,1	24,41	40,5	967
Frankrijk	63,6	37,6	23,91	40,2	961
België	60,4	37,3	22,53	39,7	893

Figuur 1. Kengetallen met statistische gegevens over gewerkte uren voor de EU-25 en 23 EU-landen

Uren per werkweek

Per land kan de arbeidsparticipatie worden vermenigvuldigd met het gemiddelde aantal gewerkte uren per werkweek. Hierdoor ontstaat een indicator die aangeeft hoeveel uren gemiddeld worden gewerkt door de bevolking in de leeftijd 15-64 jaar. Voor de EU als geheel komen we dan uit op 24,46 uur. Nederland zit hier met 23,96 uur duidelijk onder. De conclusie is dus dat de hoge Nederlandse arbeidsparticipatie onvoldoende compenseert voor de korte gemiddelde werkweek om op het EU-gemiddelde uit te komen. In Nederland werkt de bevolking in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar gemiddeld dus minder dan elders in de EU. Op deze indicator scoort Cyprus het beste met 28,61 uur, gevolgd door Denemarken met 27,96 uur en Oostenrijk met 27,93 uur. In Frankrijk (23,91), Luxemburg (23,76), Slowakije (23,67 uur), Hongarije (23,23 uur), België (22,53 uur) en Italië (22,48 uur) worden minder uren per week gewerkt dan in Nederland.

Gewerkte weken per jaar

Het is niet alleen van belang te onderzoeken hoeveel uren mensen gemiddeld per werkweek werken, maar ook hoeveel weken per jaar wordt gewerkt. Dit gemiddelde aantal werkweken per jaar verschilt van land tot land. Om een idee te krijgen van deze verschillen kunnen we gebruik maken van de laatste gegevens (over 2000) van het Europese Labour Cost Survey (voor Nederland: het Arbeidskostenonderzoek). In dit onderzoek wordt onder andere onderzocht hoeveel uren werknemers per jaar werken. Voltijdwerknemers in Nederland werken gemiddeld 1651 uur. Dit zijn de tussen werkgevers en werknemers overeengekomen arbeidsuren, verminderd met verlofuren, adv-uren, uren van feestdagen, niet-gewerkte uren vanwege ziekte, stakingen, vorstverlet, enzovoort. De betaalde overwerkuren zijn in de gewerkte uren meegeteld.

Als we uitgaan van een gemiddelde werkweek van een voltijd van veertig uur, betekent dit dat een Nederlandse voltijd omgerekend 41,3 volle weken per jaar werkt. We nemen aan dat deeltijdwerknemers en werkenden die niet in het Arbeidskostenonderzoek voorkomen in Nederland gemiddeld ook 41,3 weken per jaar werken. Voor de andere onderzochte EU-landen doen we soortgelijke aannames. In Ierland worden het meeste (46,9) en in België het minste (39,7) aantal weken per jaar gewerkt. Naast de Ieren werken ook de Britten en de Letten veel, respectievelijk 46,3 en 46,2 weken per jaar. Behalve in België worden in de EU alleen in Frankrijk en Duitsland minder weken per jaar gewerkt dan in Nederland: een Franse voltijd werkt 40,2 en een Duitse 40,5 weken per jaar. In werkelijkheid zal de werkweek gemiddeld natuurlijk niet precies veertig uur bedragen. Voor de vergelijking tussen landen of er veel of weinig wordt gewerkt per jaar zal dat niet uitmaken. Immers, voor alle landen wordt het gemiddelde aantal gewerkte uren per jaar door veertig gedeeld.

Gewerkte uren per jaar

Per land kan de indicator hoeveel uur gemiddeld wordt gewerkt per werkweek (door iedereen in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar) worden vermenigvuldigd met het gemiddelde aantal gewerkte weken per jaar (door een voltijd). Deze aldus berekende nieuwe indicator geeft aan hoeveel uur iemand in de leeftijdscategorie van 15 tot en met 64 jaar gemiddeld per jaar werkt. Bovenaan de lijst staat Cyprus waar gemiddeld 1307 uur wordt gewerkt. Daarna komen Letland met 1243 uur en Tsjechië met 1235 uur. Opmerkelijk is dat de top drie geheel bestaat uit nieuwe EU-landen die in 2004 zijn toetreden. Van de oude EU-landen worden in Oostenrijk het meeste uren per jaar gewerkt: 1225. Helemaal onderaan staat België met 893 uur. In Nederland wordt met 989 uur per persoon gemiddeld 65 uren per jaar minder gewerkt dan gemiddeld in de EU. Het Europese gemiddelde wordt zwaar beïnvloed door drie landen waar minder dan in Nederland wordt gewerkt: Italië (988 uur), Duitsland (987) en Frankrijk (961 uur).

Conclusie

Ondanks de hoge arbeidsparticipatie wordt in Nederland niet zo veel wordt gewerkt als in veel andere EU-landen. Alleen de Belgen, Fransen, Duitsers en Italianen werken per jaar minder uren per persoon. De belangrijkste oorzaak is het hoge percentage deeltijders.

Eric Schulte Nordholt